

A faint, blue-tinted background image of a stained glass window. The window features a central figure, possibly a saint or religious figure, surrounded by intricate patterns and colors like red, blue, and gold. The overall effect is a textured, artistic backdrop for the text.

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

Prírodovedecká fakulta

Katedra humánnej geografie a demogeografie

**Komparácia demografického správania
evanjelikov a.v. a rímskokatolíkov
v mikromierke vybraných obcí Slovenska**

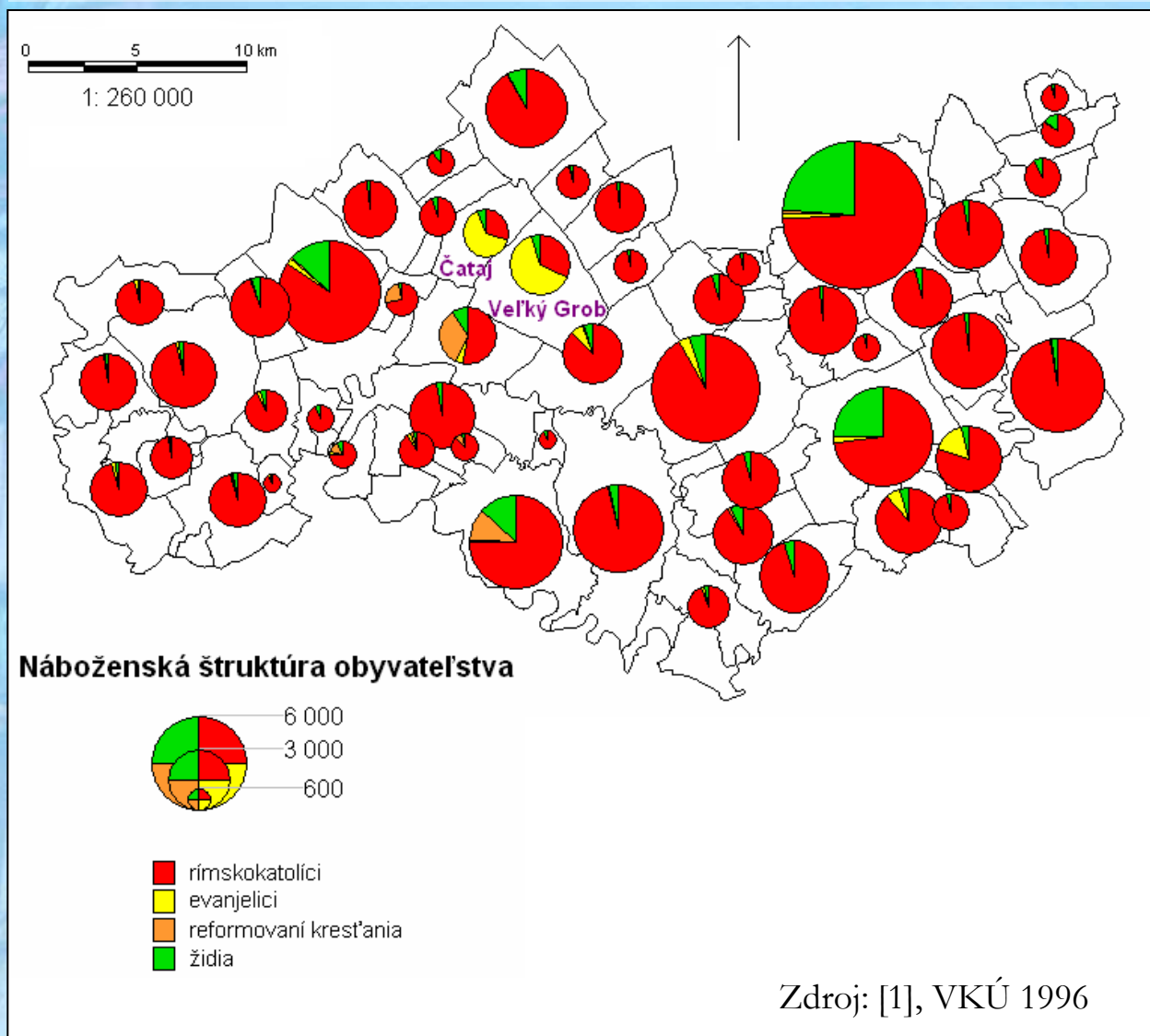
Ivana Madžová

Ciele práce

- analýza a komparácia demografického správania obyvateľstva vybranej religióznej štruktúry v územnom rozsahu dvoch obcí (Veľký Grob a Čataj) na základe historických matričných údajov z 19. a 20. storočia
- „Majú rímskokatolíci odlišné rodinné a reprodukčné správanie (model mnohodednej rodiny) ako protestanti?“

Výber obcí

Náboženská štruktúra obyvateľov vo vybraných obciach
Bratislavskej a Nitrianskej župy v r. 1880

Poznámky k metodike

- excerpčia z matrik
- odhad stredného stavu obyvateľov
- vyrovňavanie časových radov
- retrospektívne zisťovanie postojov a názorov obyvateľov (dotazník, rozhovor)

Obr. 1: Matrika narodených

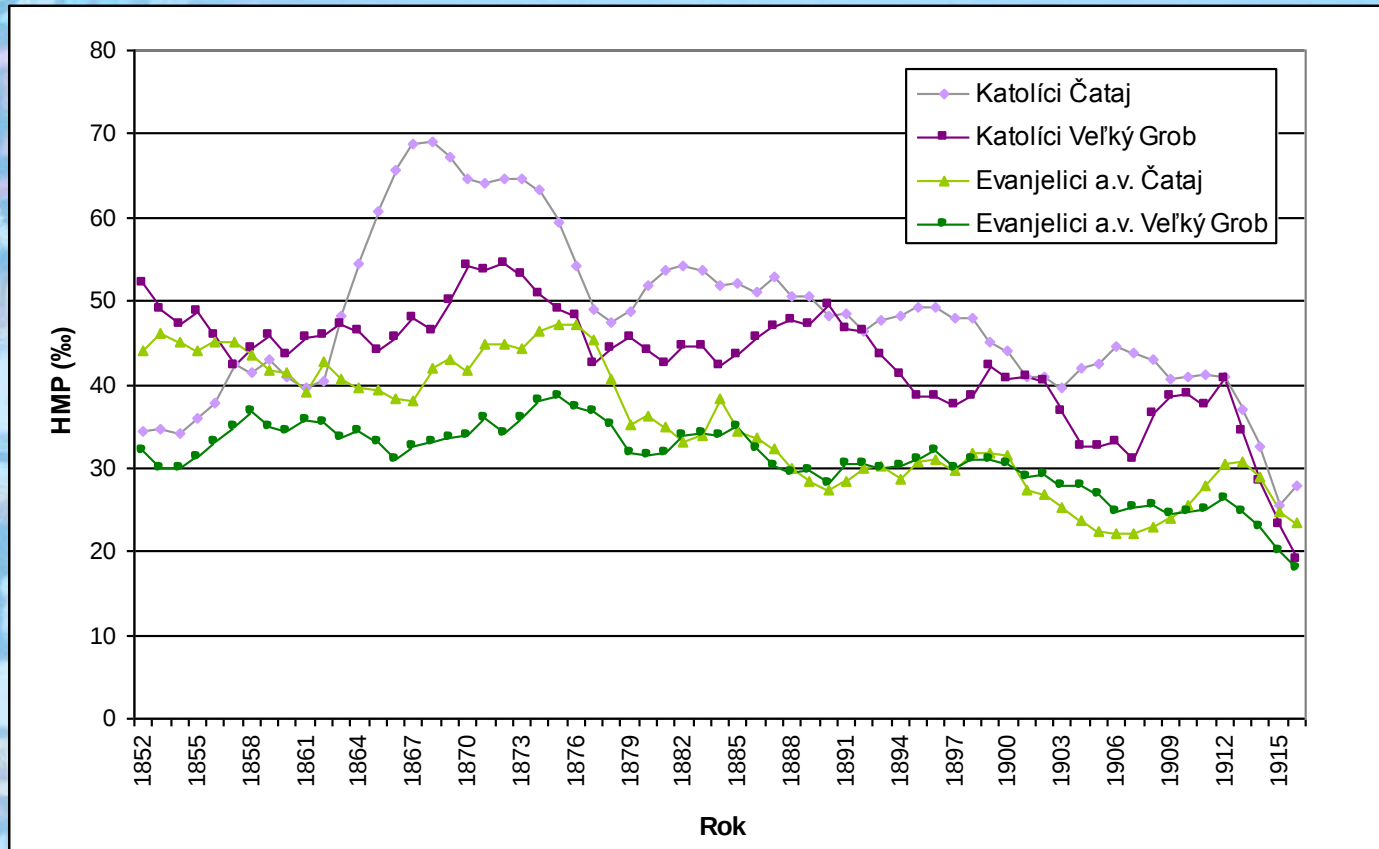
Földrajzi hely	A születési idő (év, hó, nap)		A születési hely	A születési idő (év, hó, nap)		A születési hely	A születési idő (év, hó, nap)		A születési hely	A születési idő (év, hó, nap)		A születési hely
	1	2		1	2		1	2		1	2	
13	1908.	1908.	Géza	1908.	1908.	Bégi György	1908.	1908.	Bégi György	1908.	1908.	Bégi György
	máj.	máj.	fiú	máj.	máj.	fiú	máj.	máj.	fiú	máj.	máj.	fiú
	24.	22.	ag. h. ev.	24.	22.	ag. h. ev.	24.	22.	ag. h. ev.	24.	22.	ag. h. ev.
14	1908.	1908.	Sarolta	1908.	1908.	Székely Lajos	1908.	1908.	Székely Lajos	1908.	1908.	Székely Lajos
	máj.	máj.	leány	máj.	máj.	leány	máj.	máj.	leány	máj.	máj.	leány
	25.	25.	r. kath.	25.	25.	r. kath.	25.	25.	r. kath.	25.	25.	r. kath.
15	1908.	1908.	Károly	1908.	1908.	Kontár Károly	1908.	1908.	Kontár Károly	1908.	1908.	Kontár Károly
	máj.	máj.	fiú	máj.	máj.	fiú	máj.	máj.	fiú	máj.	máj.	fiú
	29.	28.	ag. h. ev.	29.	28.	ag. h. ev.	29.	28.	ag. h. ev.	29.	28.	ag. h. ev.
16	1908.	1908.	László	1908.	1908.	Székely Károly	1908.	1908.	Székely Károly	1908.	1908.	Székely Károly
	máj.	máj.	fiú	máj.	máj.	fiú	máj.	máj.	fiú	máj.	máj.	fiú
	29.	22.	ref.	29.	22.	ref.	29.	22.	ref.	29.	22.	ref.
17	1908.	1908.	János	1908.	1908.	Székely János	1908.	1908.	Székely János	1908.	1908.	Székely János
	máj.	máj.	fiú	máj.	máj.	fiú	máj.	máj.	fiú	máj.	máj.	fiú
	31.	23.	ag. h. ev.	31.	23.	ag. h. ev.	31.	23.	ag. h. ev.	31.	23.	ag. h. ev.
	1908.	1908.	Gyula	1908.	1908.	Székely Gyula	1908.	1908.	Székely Gyula	1908.	1908.	Székely Gyula
	máj.	máj.	fiú	máj.	máj.	fiú	máj.	máj.	fiú	máj.	máj.	fiú

Zdroj: vlastný

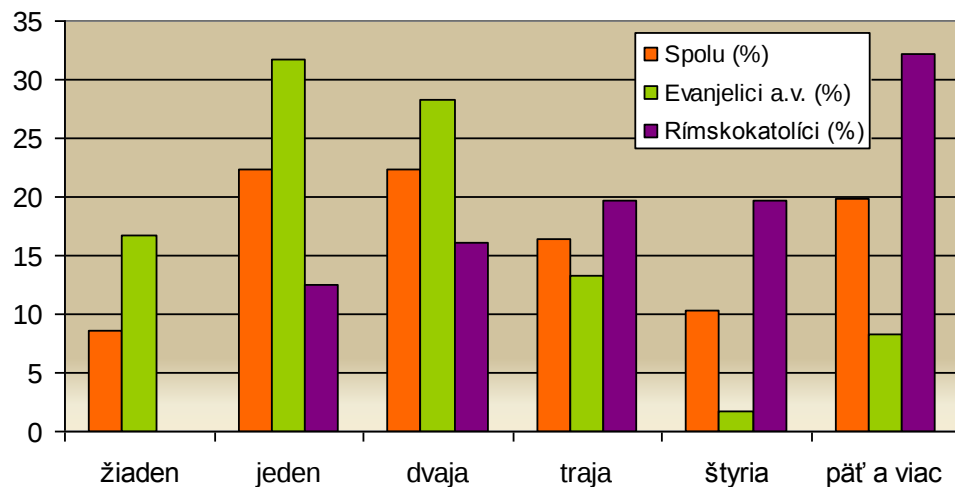

Výsledky

Vývoj pôrodnosti podľa konfesie vo Veľkom Grobe a Čataji (1852 – 1916)

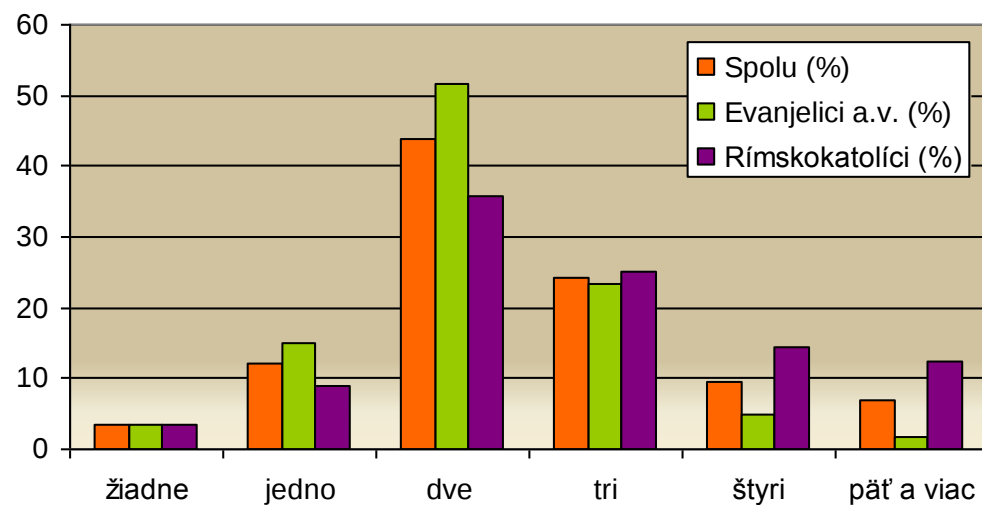

Štruktúra respondentov podľa počtu súrodencov

Vierovyznanie	Priemerný počet	Medián
Evanjelici a.v.	1,83	2
Rímskokatolíci	4,13	4
SPOLU	3	2

Štruktúra respondentov podľa počtu detí

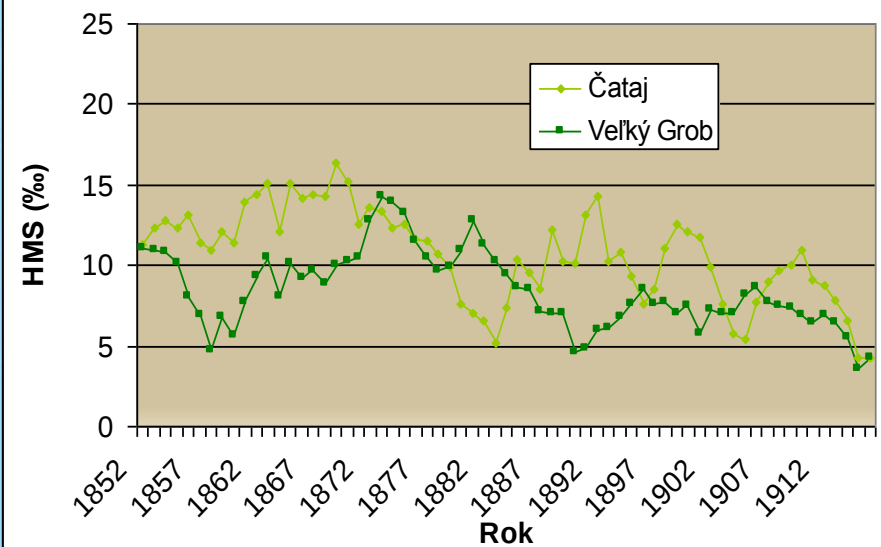
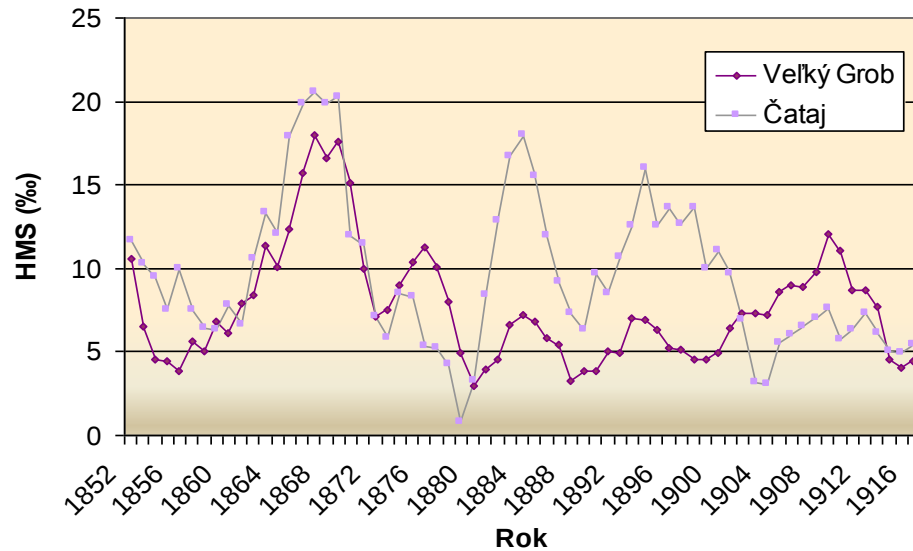

Vierovyznanie respondenta	Priemerný počet	Medián	Modus
Evanjelici a.v.	2,17	2	2
Rímskokatolíci	2,86	3	2

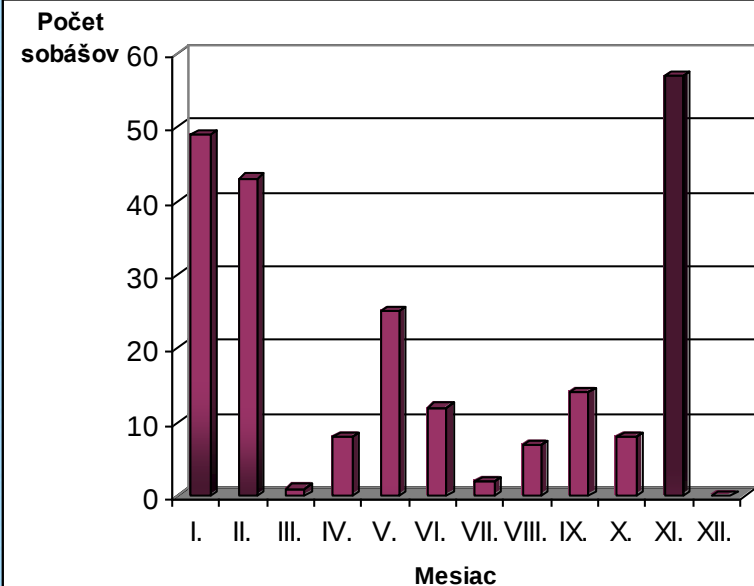
Vývoj sobášnosti podľa konfesie vo Veľkom Grobe a Čataji (1852 – 1916)

Katolíci

Evanjelici a.v.

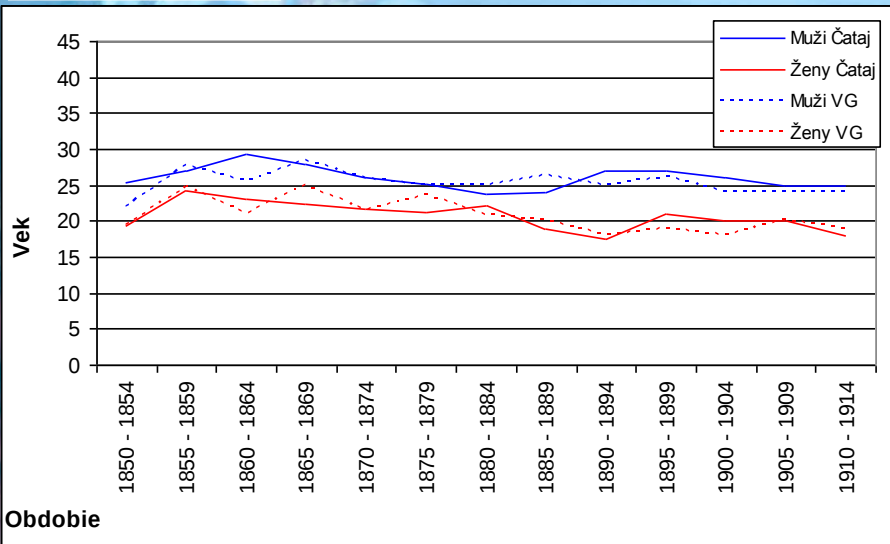
„rodičia mysleli na svadbu, dá sa povedať, už od narodenia svojich detí. Poznali dobre majetkové pomery ostatných, a preto viedli deti k tomu, aby sa bral rovný s rovným. Neprihliadalo sa na krásu ani náklonnosť, ba ani charakterové vlastnosti neboli tak cenené ako majetok.“
(Bagiová et al. 1994)

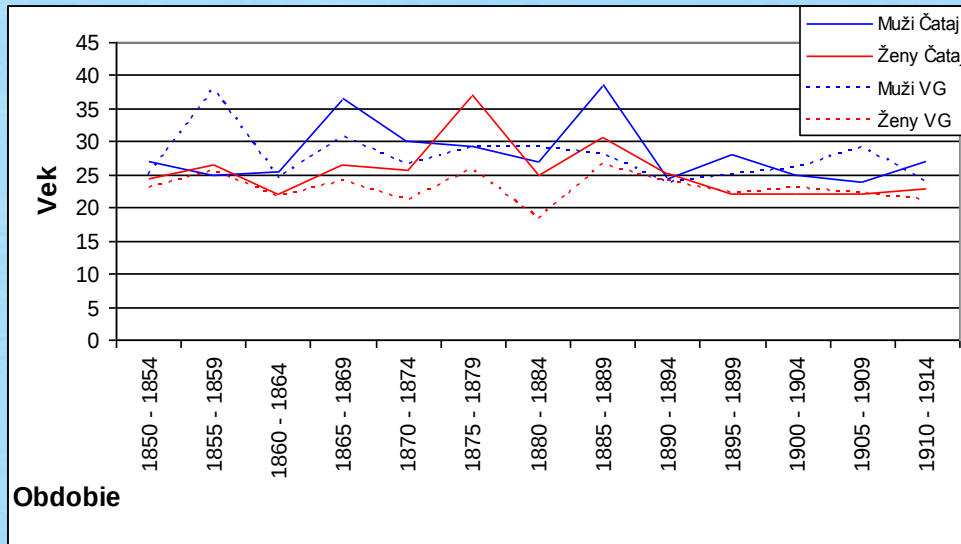
Zdroj: Bagiová et al. 1994, [1], [2], [6], [7], [8], [13], [14], [15], [16], [25], [29]

Priemerný vek pri sobáší

Evanjelici a.v.

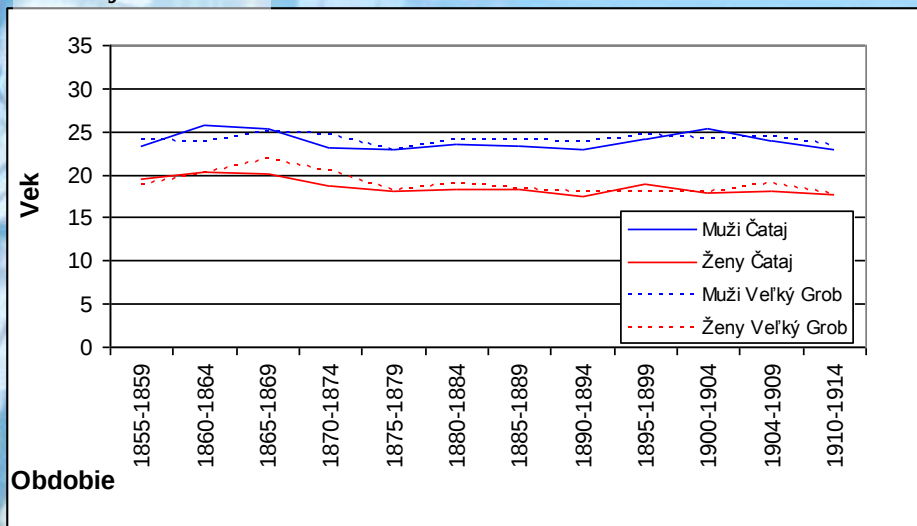

Katolíci

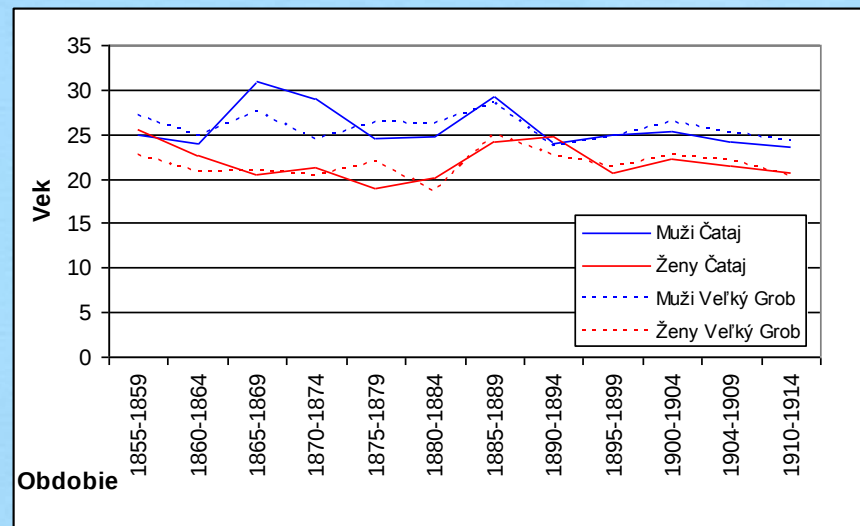

Priemerný vek pri prvom sobáší

Evanjelici a.v.

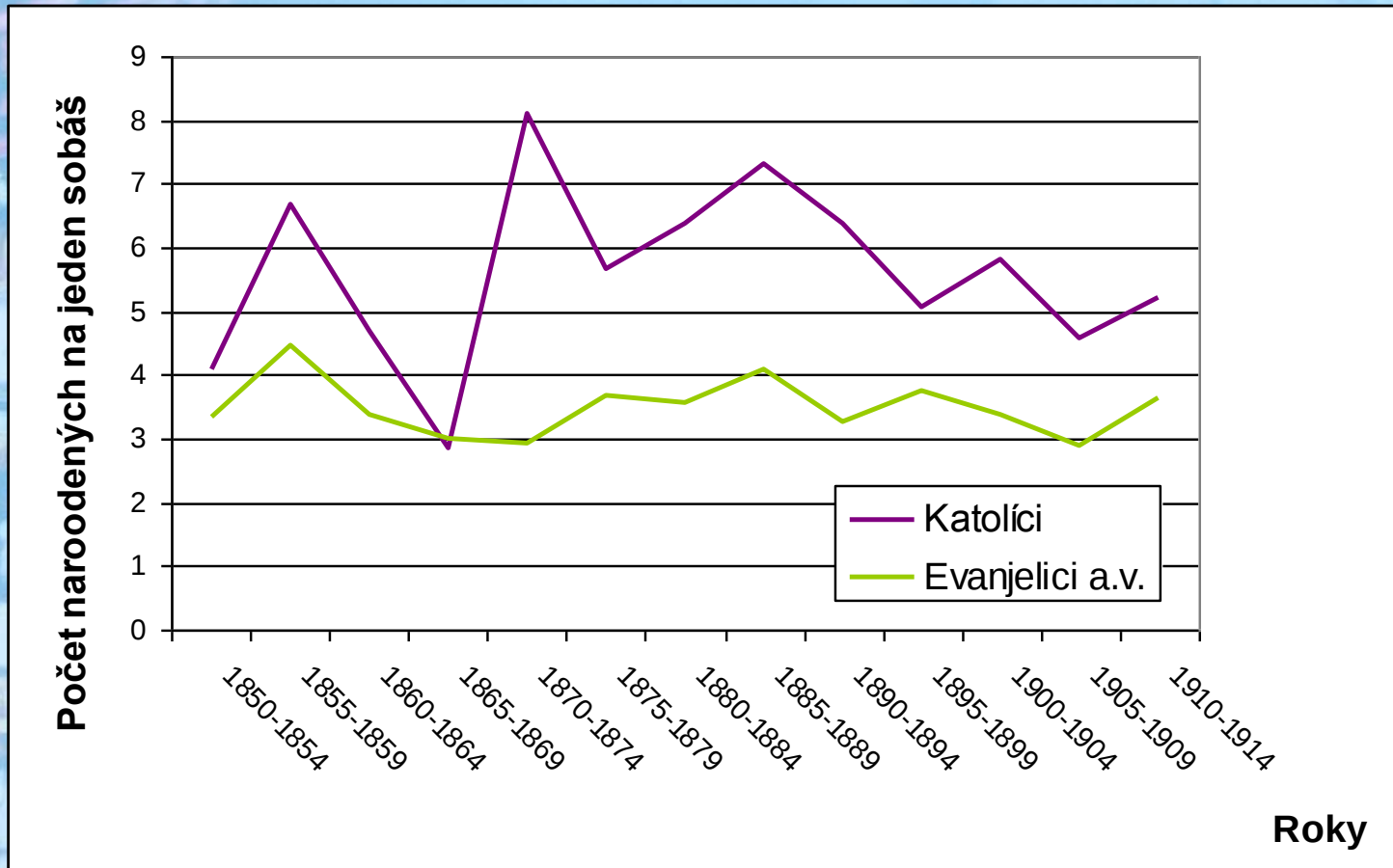

Katolíci

Zdroj: [13], [14], [15], [16]

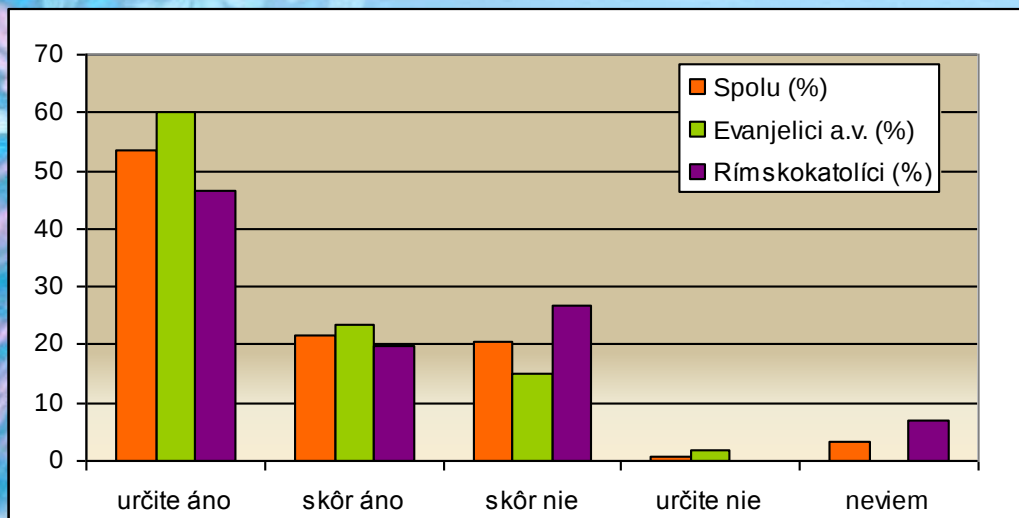
Počet narodených pripadajúcich na jeden sobáš (1850 – 1914)

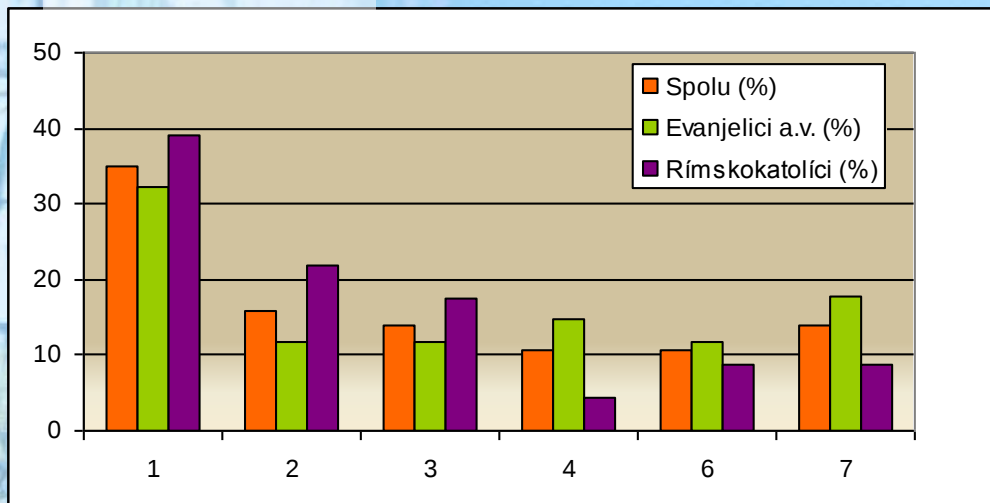
Zdroj: [9], [10], [11], [12], [13], [14], [15], [16]

Faktory vplývajúce na pôrodnosť

Mali podľa Vás katolíci v týchto končinách viac detí ako evanjelici a.v.?

Zdôvodnenie:

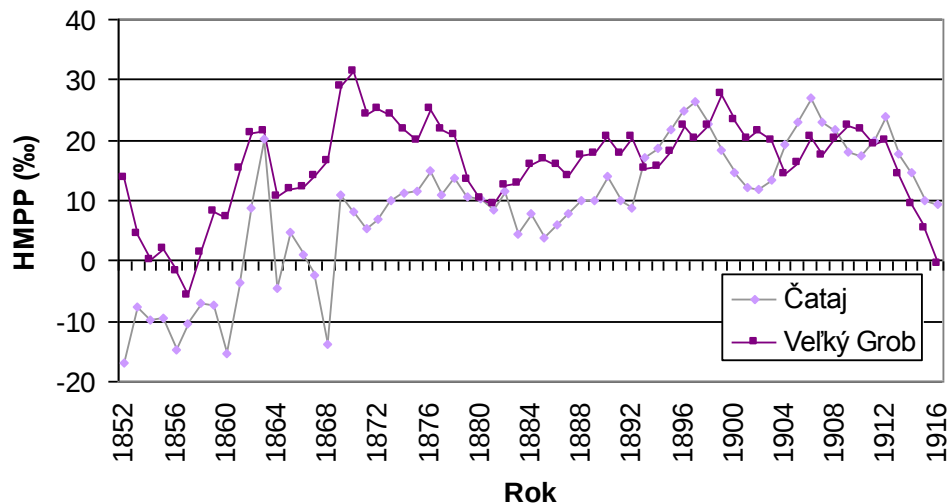
Vysvetlivky:

- 1** viera, duchovný život, vplyv farára
- 2** socioekonomické rozdiely medzi rímskokatolíckmi a evanjelikmi a.v.
- 3** Ev. nechceli deliť majetky
- 4** Rk zákaz potratov a ATK
- 6** vlastná alebo sprostredkovaná skúsenosť (poznal som, počul som...)
- 7** láska, „milujte sa množte sa!“

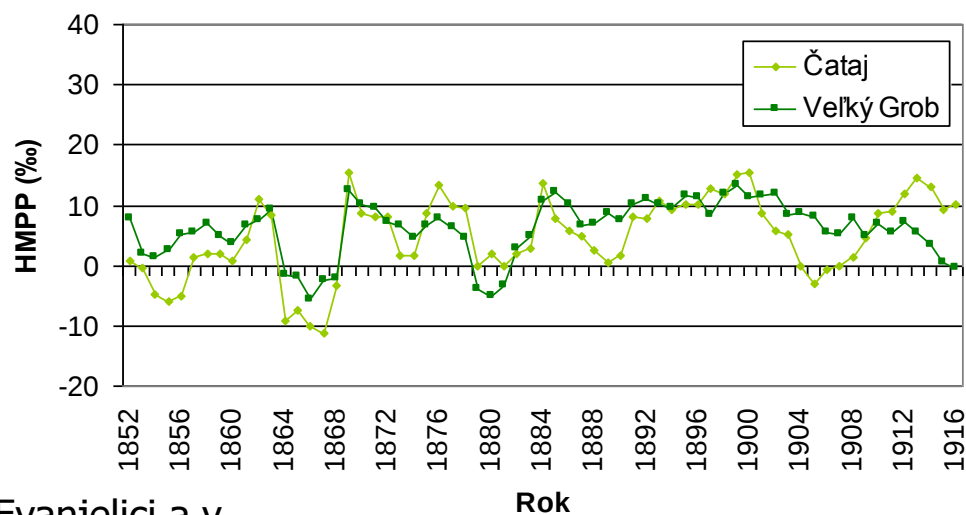
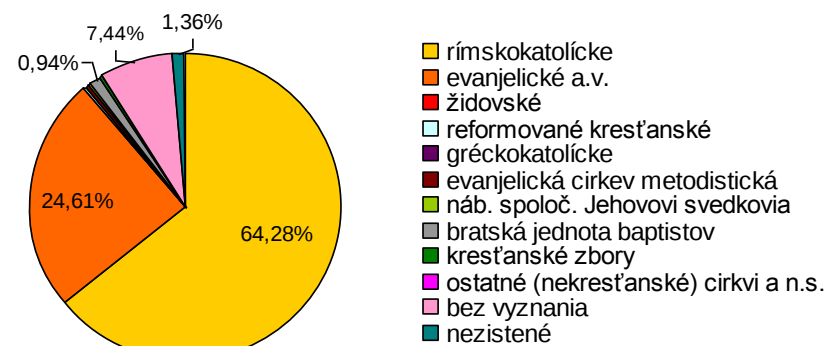
Zdroj: dotazníkový prieskum

Vývoj HMPP podľa konfesie vo Veľkom Grobe a Čataji (1852 – 1916)

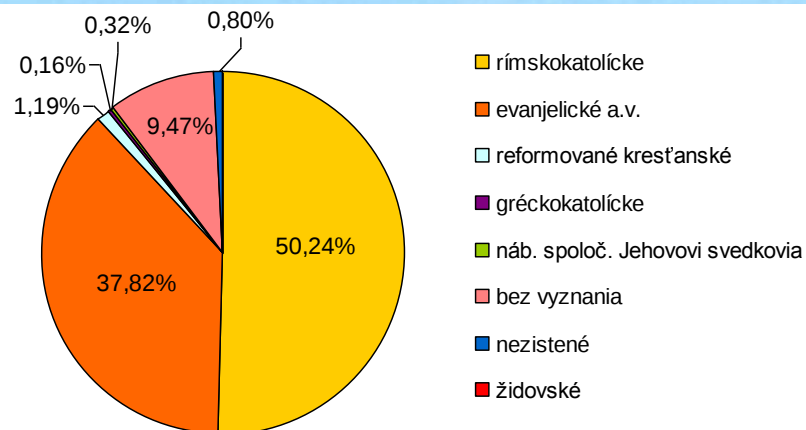
Katolíci

Náboženská štruktúra obyvateľov Čataja v r. 2001

Náboženská štruktúra obyvateľov V. Grobu v r. 2001

Evanjelici a.v.

Zhrnutie

- na území sledovaných obcí sa potvrdila vyššia pôrodnosť rímskokatolíkov
- rozdielna filozofia náboženstiev = rozdiely v procesoch prirodzeného pohybu medzi obyvateľmi rôznych konfesií
- religiozita = jeden zo skupiny faktorov (demografických, ekonomických, kultúrnych) vplývajúcich na demografické správanie obyvateľstva

Historicko-demografický výskum ČR vs. SR

ČR

- BERÁNKOVÁ, J.: *Demografický vývoj města Kouřimi v letech 1650–1850*
- DOKOUPIL, L. – NESLÁDKOVÁ, L.: *Populace Pavlova od třicetileté války do poloviny 19. století.*
- FIALOVÁ, L.: *Vývoj obyvatelstva Prahy v letech 1650–1800 na základě matrik.*
- REPÁSOVÁ, M.: *Demografický vývoj farnosti Třeboň v letech 1750–1829.*
- HEŘMÁNKOVÁ, M.: *Demografický vývoj únětické farnosti v 18. století.*
- DUŠEK, L.: *Obyvatelstvo města Ústí nad Labem do konce 18. století (na základě matrik)*
- DUŠKOVÁ, S.: *Demografický vývoj Ústí nad Labem v 19. století.*
- KALOUSKOVÁ, V.: *Demografický vývoj farnosti Lochenice v letech 1784–1900*
- VAŇKOVÁ, M.: *Demografický vývoj Žitenic v 19. století.*
- NESLÁDKOVÁ, L.: *Reprodukce kulturně odlišných skupin obyvatelstva jižní Moravy v novověku na příkladu křesťanů a židů.*
- HORSKÁ, P.: *Historický vývoj plodnosti v českých zemích. Stav a možnosti výzkumu*
- DUŠEK, L.: *Obyvatelstvo Budyně nad Ohří v letech 1700–1850. Historickodemografická studie*
- MUŽÍK, P.: *Obyvatelstvo města Domažlic v letech 1651 až 1830. SAP 36, 1986, s. 103–207*
- KALSEROVÁ, J.: *Populační vývoj jihočeské vesnice v 17. století a v první polovině 18. století*
- ČÁŇOVÁ, E. – HORSKÁ, P.: *Obyvatelstvo obce Břevnova v církevních pramenech z let 1652–180*
a mnoho dalších...

SR

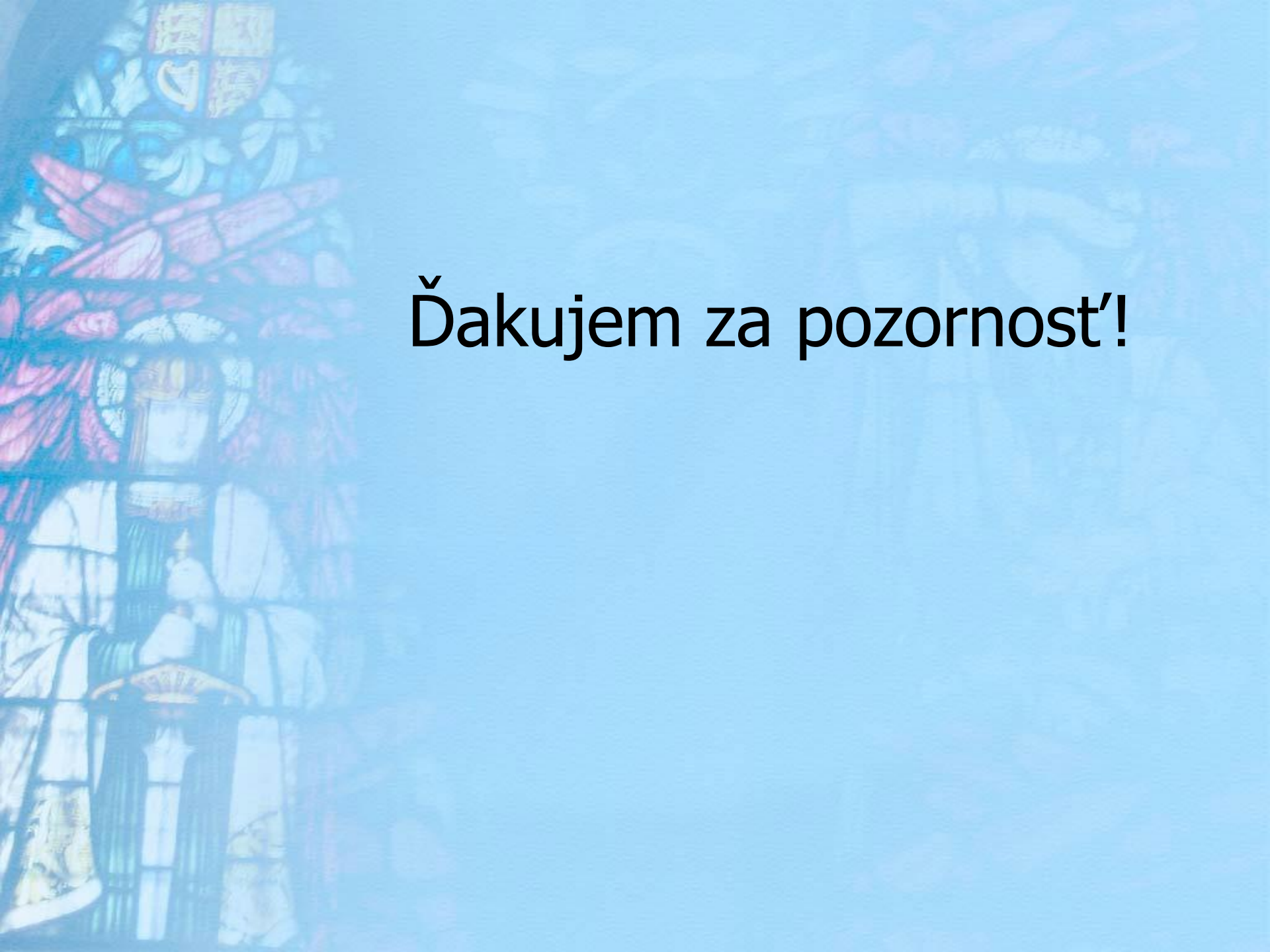
- BERNÁT, L. (2006 – 2008): *Sobášnosť, pôrodnosť, úmrtnosť podľa matrik Dubnice nad Váhom v rokoch 1668 – 1900*
- RÍMSKY, M. (2000): *Natalita a mortalita obyvateľov Košíc v 2. polovici 19. storočia*

Zdroje údajov

- [1] A magyar korona országában az 1881. év elején végrehajtott népszámlálás főbb eredményei megyék és községek szerint részletezve 2. zv. Budapest: Pesti Könyvnyomda – Részvény – Társaság, 1882. 326 s.
- [2] A magyar korona országainak 1900. évi népszámlálása. 1. zv. Budapest: Pesti Könyvnyomda-részvénytársaság. 1902. 609 s.
- [3] A magyar szent korona országainak 1903, 1904, és 1905 népmozgalma. Budapest, Pesti Könyvnyomda-részvénytársaság. Magyar statisztikai közlemények, 22 zvázok
- [4] A magyar szent korona országainak 1906, 1907, és 1908 népmozgalma. Budapest, Pesti Könyvnyomda-részvénytársaság. Magyar statisztikai közlemények, 32 zvázok
- [5] A magyar szent korona országainak 1909, 1910, 1911 és 1912 népmozgalma. Budapest, Pesti Könyvnyomda-részvénytársaság. Magyar statisztikai közlemények, 50 zvázok.
- [6] A magyar szent korona országainak 1910. évi népszámlálása. 42. zv. Budapest: Athenaeum, 1912. 880 s.
- [7] FÉNYES, E. 1851. Magyarország geographiai szótára melyben minden város, falu és puszta, betűrendben körülményesen leíratik. Pest: Nyomatott Kozma, 285 s. Dostupné aj na internete:<http://www.arcanum.hu/gesta/lpext.dll?f=templates&fn=toolscontents.htm&cp=rmf%2Ffenyas&2.0> dňa 19.4.2010.
- [8] JEKELFALUSSY, J. A magyar korona országainak helységnévtára. Budapest: Pesti Könyvnyomda – Részvény – Társaság, 1892, 1910 s.
- [9] Matrika narodených evanjelického a.v. farského úradu Veľký Grob – Čataj. 1850 – 1895. Štátny archív v Bratislave. č. matriky 2634, 2635, č. mikrofilmu 925.
- [10] Matrika narodených rímskokatolíckej farnosti Čataj (vedená spolu s filiálkou Veľký Grob). 1850 – 1895. Štátny archív v Bratislave. č. matriky 523, 524, č. mikrofilmu 200.
- [11] Matrika narodených vo Veľkom Grobe (vedená aj za obec Čataj). 1895 – 1906. Notársky úrad Veľký Grob. Zväzok 1 a 2. Štátny archív v Bratislave – pobočka Šaľa.
- [12] Matrika narodených vo Veľkom Grobe (vedená aj za obec Čataj). 1907 – 1922. Zväzok 3. Notársky úrad vo Veľkom Grobe.
- [13] Matrika sobášených evanjelického a.v. farského úradu Veľký Grob – Čataj. 1850 – 1895. Štátny archív v Bratislave. č. matriky 2634, 2635, č. mikrofilmu 925.
- [14] Matrika sobášených rímskokatolíckej farnosti Čataj (vedená spolu s filiálkou Veľký Grob). 1850 – 1895. Štátny archív v Bratislave. č. matriky 523, 524, č. mikrofilmu 200.
- [15] Matrika sobášených vo Veľkom Grobe (vedená aj za obec Čataj). 1895 – 1906. Notársky úrad Veľký Grob. Zväzok 1. Štátny archív v Bratislave – pobočka Šaľa.
-

Zdroje údajov

- [16] Matrika sobášených vo Veľkom Grobe (vedená aj za obec Čataj). 1907 – 1922. Zväzok 2. Notársky úrad vo Veľkom Grobe.
- [17] Matrika zomretých evanjelického a.v. farského úradu Veľký Grob – Čataj. 1850 – 1895. Štátny archív v Bratislave. č. matriky 2634, 2635, č. mikrofilmu 925.
- [18] Matrika zomretých evanjelického farského úradu Veľký Grob – Čataj. 1980 – 2009. Archivované na evanjelickej a.v. fare vo Veľkom Grobe.
- [19] Matrika zomretých rímskokatolíckej farnosti Čataj (vedená spolu s filiálkou Veľký Grob). 1850 – 1895. Štátny archív v Bratislave. č. matriky 523, 524, č. mikrofilmu 200.
- [20] Matrika zomretých rímskokatolíckej farnosti Čataj (vedená spolu s filiálkou Veľký Grob). 1980 – 2009. Archivované na rímskokatolíckej fare v Čataji.
- [21] Matrika zomretých vo Veľkom Grobe (vedená aj za obec Čataj). 1895 – 1906. Notársky úrad Veľký Grob. Zväzok 1. Štátny archív v Bratislave – pobočka Šaľa.
- [22] Matrika zomretých vo Veľkom Grobe (vedená aj za obec Čataj). 1907 – 1922. Zväzok 2. Notársky úrad vo Veľkom Grobe.
- [23] Schematizmus Bratislavsko-Trnavskej arcidiecézy. 2007. Bratislava: Lúč, 562 s. ISBN 978-80-7114-603-2.
- [24] Schematizmus slovenských katolíckych diecéz. 1978. Trnava: SSV. 535 s.
- [25] SEBŐK, L. 2005. Az 1869. évi népszámlálás vallási adatai. Budapest, TLA Teleki L. I.
- [26] SLDB v r. 1950, údaje na vyžiadanie poskytuje Štatistický úrad SR
- [27] SLDB v r. 1991, údaje na vyžiadanie poskytuje Štatistický úrad SR
- [28] SODB v r. 2001, údaje na vyžiadanie poskytuje Štatistický úrad SR
- [29] Štatistický lexikón obcí v republike Československej. III. Slovensko. 1927. Praha: Štátny úrad štatistický.
- [30] Štatistický lexikón obcí v krajine Slovenskej. 1936. Praha: Štátny úrad štatistický.
- [31] Údaje poskytnuté farárom evanjelickej a.v. farnosti Veľký Grob – Čataj

Ďakujem za pozornosť!